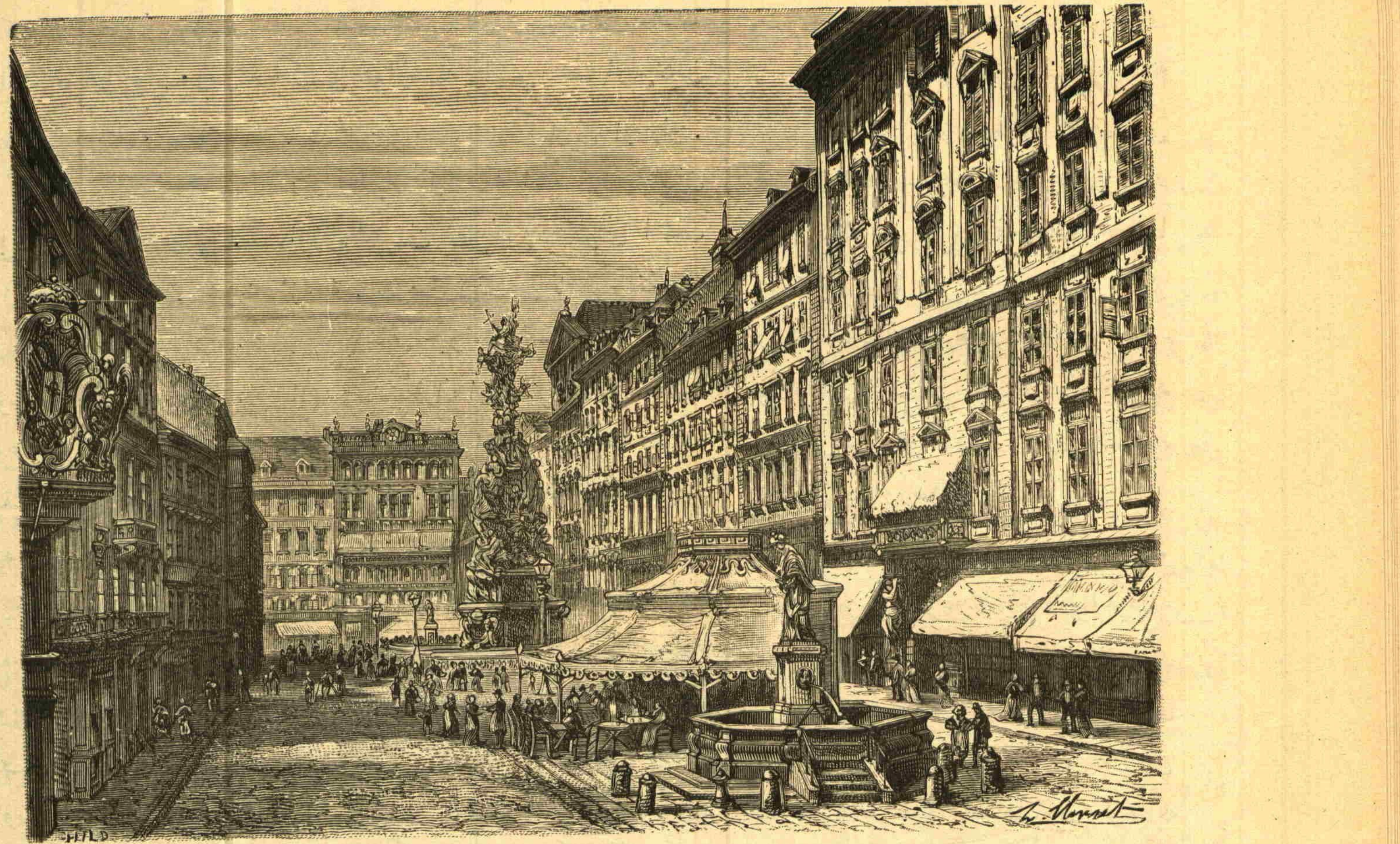

ویانه ده غرابن جاده‌سی

آثار عتیقه

— قاهره‌ده جیزه موزه‌سنده محفوظ آثار عتیقه‌نك متعدد بولنانلرندن مکمل برطاقم ترتیب ودرسعادت موزه‌سنه ارسال اولنه‌جقدر .

— اسکندریه‌ده پومپه عمودینك جواری حفر اولنوب مقابر عتیقه ایله اویمه مغاره‌لر کشف اولنمش وبوراده بولنان لوحه‌لرك برنجی عصر میلادی آثارندن اولدیغی اکلاشلمشدر .

— پارسده برمجرا حفر اولندیغی صیره‌ده دردنجی وبشنجی عصر میلادیدن قالمه برطاقم لحدلر کشف اولنمشدر . لحدك بری اویمه‌لی‌در دیکری‌ده ساده‌در . بونك ایچنده بر انسان اسکلتی ظهور ایتمشدر . ینه پارسده بر قدیم کلیسانك محلنده طاشدن برطاقم کوچك هیکللر بولنمشدر .

تجارت صنایع ومعادن

— بتون عالم مدنیتده صرف اولنان یوك ۱۸۹۰ سنه‌سنده ۹۰۰ میلیون کیلوغرامه بالغ اولمشدر . ۱۸۷۹ ده بومقدار ۷۰۰ میلیون کیلوغرام راده‌سنده تخمین اولندیغندن اون سنه ظرفنده یوزده اوتوز ترقی کورلمشدر .

زراعت

— رطوبتك ازهار نباتاته تأثیری حقنده ارباب علمدن برذاتك تجارب متعدده اجراسیله تدقیقاتده بولنمش ونتیجهٔ تدقیقاتی اوله‌رق درت مادهٔ فنیه میدانه چیقارمشدر :

چیچك آچمغه

۱ هوای یابس غایت مساعددر .
۲ راطب طوپراق مساعددر .
۳ یابس طوپراق مساعد دکلدر .
۴ یابس هوا هیچ مساعد دکلدر .

طبیعیات

— آمریقا غزته‌لری مکسیقانك بر چوق وادیلرنده غایت بیوك وغایت زهرلی بر اورومجکه تصادف اولندیغنی ذکر ایتمکده‌درلر . بو اورومجکك انسانلرده هجوم ایتدیکی وشمدی‌یه قدر خیلی آدملرك موتنه سبب اولدیغی مرویدر .

— جماهیر متفقهٔ آمریقانك (مینه‌زوتا) حکومتی داخلنده بولنان (لیتل‌فلس) بلده‌سنی وجوارینی عادتا قوربغه‌لر استیلا ایتمشدر . شهرك سوقاقلری قوربغه ایله دولمش وبرقوربغه‌یه باصمه‌دن ادیم اتمق قابل اوله‌مامشدر . شهره کلن برشمندوفر ترنی جوارده‌کی قوربغه‌لرك کثرتندن ایکی ساعت کیج قالمش ولوقوموتیف بو حیواندن بیکلرجه ازمشدر .

— موسیو فریدل نامنده بر ذات برحجر سماویدن آلنان نمونه‌ده پارلاق حبه‌لری کورلمسی اوزرینه بونلرك دقتله معاینه اولندیغنی وبو طاش پارچه‌سی قیریلوب برقسمی تحلیل ایدلدکده پارلاق کوچك دانه‌لرك کوچك الماس قیریتیلرندن عبارت بولندیغی فرانسه انجمن فنونه بیلدیرمشدر .

غریبه

— بر مدت بروکسل شهرنده وشمدی برلینده بری برینه ملاصق ایکی همشیره سیر ایتدیرلمکده‌در . بورادن‌ده شیقاغو مشهر عمومیسنه کتوریله‌جکدر . رادیقا — دودیقا تسمیه ایدلمکده اولان بو ایکی همشیره آیری آیری تکمیل اعضایه مالك برر وجود اولوب یکدیکرینه یالکز کوکده عظمی ویاغضروفی برماده ایله ملاصقدر . بو ایکی همشیره‌یی معاینه ایدن اطبا سهولتله تفریق ایدلملری ممکن اولدیغی فکرنده ایمشلر .

— قنغورو دنیلن وحشی وغایت اورکك حیواندن بری تربیه ایدلمش ولوندره‌ده سیر ایتدیرلمکده بولنمشدر . انکلیز غزته‌لری بو حیوانی صاحبیله انکلیزلرك بوقس تسمیه ایتدکاری مشتزنلکده ماهر دیه توصیف ایتمکده‌درلر . بو توصیف براز مبالغه‌لی بیله اولسه قانغورونك هر نه صورتله اولورسه اولسون تربیه ایدلمسی شایان دقتدر .

* * *

حکایه

سرعت قطارنده

[فیغارو ایللوستره‌دن مترجمدر]

— بنم کبی قیصه‌جه شامبلار اسمنده بولنان برآدم اولاد صاحبی اولمغه نه‌دن محتاج اولسون . سن نه دیرسك ؟

کنج رائول شامبلار قرمزی قطیفه‌ی قناپه‌یه یاصلانمش اوله‌رق اشته بویله دیبوردی . دلیقانلی بو سوزی ۱۸۹۲ سنه‌سی مارتنك یکرمی التنجی کونی علی الصباح سکز ساعت اللی دقیقه‌ده پارسدن حرکت ایدن مارسایا

قطارینك مکلف صالون واغوننده سویلیوردی . بو اثناده قطار شماتت شدیده ایله (شارنتون) کوپریسندن کچیور ، رائولك سوزینی ایسه پارسده التی هفته مدت مأذونیت کچیردکدن صوکره افریقاده‌کی الاینه عودت ایدن یوزباشی موریس ره‌دوال دکلیوردی .

یوزباشی موریس ارقداشنك سؤالنه شویله بر جواب ویردی . رائول ایسه سوزده دوام ایله‌دیدی که :

— بنی اولاندیرمك بابامك فکر دائمیسی !

— آه ، سن‌ده بابانك دیدیکنی یاپ !

— نه دییورسك آ جانم . دها یکرمی درت یاشنده‌یم ! یکرمی درت یاشنده اولمق براز آغرجه‌در ! ظن ایدرسه‌م بکارلقدن استفاده ایله دها اییجه اکلنه‌جك ذوق ایده‌جك زمانم وار !

— اویله ایسه ذوق ایت !

— ذاتاً بن‌ده هپ بونی یاپیورم یا ! حالبوکه بن اکلنجه‌یی مصرفسز یاپه‌میورم ، شمدی ایسه پاره‌م یوق ! حتی اون پاره‌م یوق !

— اما بابك ها ! سن زنکینسك اوغلم .

— خطا ! اوچ سنه اول والده‌مك میراثنی آلدم ، آلتیوز بیك فرانق قالمش ایدی ؛ شو پاره‌یی حار ووروب حارمان صاووردم ، اوچ سنه‌ده بیتدی ، بابامه کووه‌نیوردم . معلوم یا ، بابام پك زنکیندر .

— اویله دیرلر .

— دوغری دیرلر . بابامك هر درلو عارضه وتهلکه‌دن مصون اوله‌رق اون ایکی میلیون فرانقی وار ؛ ریاست ایتدیکی بانقه تجارتکاهی‌ده لااقل سنه‌ده درتیوز بیك فرانق حاصلات براقیور . هم بابامك تجارتخانه‌سی کبی صاغلم وناموسلیسی یوقدرکه !

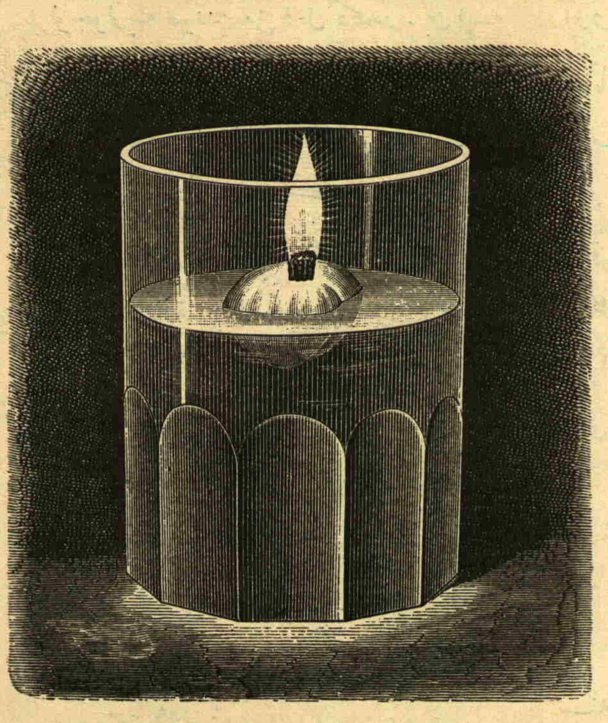

فنی اکنجه

باق بابام بکا قارشی حقسزلق ایدر اما بن ایشك ینه دوغریسنی سویلمکدن چکنمم علی الخصوص انسانك باباسی بویله عالم تجارت وصرافیده مشغول اولورسه شورایه بورایه کیتدیککی زمان : « باباك اوله‌جق خائن بنی متضرر ایتدی ! » معناسنی افهام ایدن نظرلره مصادف اولمامق بزم کبیلر ایچون بیوك شرفدر . بابامك یالکز برمراقی وار ؛ اوده هر کون ساعت بشدن یدی‌یه قدر دوام ایتدیکی قلوبده پیکت اویناماسیدر . فقط پیکتی‌ده ایی اوینار ، دائما قزانیر ها ! برده اویوندن قزاندیغنی غائب ایتدیکنی‌ده هر ایشنده اولدیغی کبی کمال انتظام ایله قید ایلر ، کچن کون بوسنه پیکت اویونندن ازغیر مصرف آلتی‌بیك بشیوز فرانق قزاندیغنی سویلیوردی . اوپراده برقولتق صنداله‌سنه آبونه‌در ، فقط اویون ایچون دکل ، یالکز موزیقه‌یی سور . تیاترونك صحنه‌سنه ، قولیسنه کیردیکی هیچ کورولمامشدر ، ذاتاً اونی بن‌ده سومم . دانسوز قیزلر خوشمه کیده‌مز . خلاصه بابام جوانمرد دینیله‌جك برآدمدر . کوریورسك آ ، هیچ حقنی کتم ایتمیورم . هم بن هر وقت حقیقتی سویلر وسورم .

فقط شو کونلرده بابامك بکا قارشی سرت داوراندیغنی سویلمکده المدن کلیور . خرجلغمی کسدی به ! اولنمزسه‌ك پاره یوق دیدی . باق سکا بابامك پروغرامنی سویلیه‌یم . اوچ دانه بولمش !

— اوچ دانه‌می ؟

— اوت ؛ بر صباح اوطه‌مه کلدی : « آرتق بوایشی بیتمه‌لی ؛ اشته سکا برلیسته . اوچ دانه قیزك اسمی ، نامی ، شهرتی و تفصیلاتی یازیلی ! » المه بر کاغد ویردی . کاغدده اسملر جهازلرینك مقدارینه کوره صره‌لنمشیدی . ناچار برنجی نومرویی بر کورمکه راضی اولدم . ملاقات شانزه‌لیزه رسم صالوننده اولدی . آه قرداش ، کورملیدك ! بر نومرو قدر کوتوسی اوله‌مز ! قره ، قورو ، ثقیل !

— بویله ثقیل شیئی بابك نصل لیسته‌یه داخل ایتمش ؟

— زیرا قیزك باباسی « روبه » ده بر بیوك فابریقه طور ایمش . هم‌ده باباسنك بریجك اولادی . اعلا دکلمی ؟ قیز بکا جهاز کتیریور ، بن‌ده بابامدن پاره آلیورم ، تجارته باشلیورم خلیایه کوره بش اون سنه صوکره بزده میلیونلره مالك اوله‌جق ایمشز ! بابامی کورسه‌ك ، کرك کندنده کرك بن‌ده اوله‌جق — کومه ایله میلیونلر بالآخره روبه شهرنده‌کی قرداشلریله برلشه‌رك قوص قوجه‌مان بر میلیون چووال یاپاجق دیه سوینجدن قابنه صیغمیوردی . میلیونلری بن‌ده سورم اما اونلر غایت کوزل . شیق بر قادینك اطرافنده بولنملی ! اکلاشیلیوریا ، بنم قارم غایت کوزل شیق اوللی ، تیاترویه کوتوردیکم زمان لوجه آچان خدمتجی قیزلردن اوتانماملی‌یم .

— بونه دیمك ؟

— نه ديمك اوله‌جق . او خدمتجى قيزلرك هپسى بنى بيلير طانير . دائما شيق قادينلرله بنى كورمكه آلشمشلردر ، بناء عليه قارمده كوزل اولمزسه قابل دكل قارشيلرينه چيقه‌مم ، هله اسكلته بكزر بر نومرو ايله هيچ ايشمه كلمز ! عالم پاره‌سى ايچون بو قيزى آلدم صانير . خلاصه شورالرينى نازكانه صورتده بابامه اكلاتمغه چالشدم . اوكا بويله شى اكلاتمق قابلمى ؟ او بشقه قفاده بن بشقه . بناءً عليه بر نومرويى استه‌مم ديه قطعياً جواب رد ويرمه‌دن قورتيله‌مدم . هم غايت عاقلانه ادارهٔ لساندن دخى خالى قالميوردم . باق نه‌ديوردم . ديوردم كه : آدم اولسون ، چولق چوجق صاحبى بولنسون اويمه باغلانه‌يم ديورسك ؛ فقط بن اويمه سرچه‌لرى بيله قورقوته‌جق قورقولوغه بكزر برقادين قويارسه‌م ادم بنى اوركوتير ، بناءً عليه كنديمه بشقه براو دها تداركنه قطعياً مجبور اولورم . يعنى ايكى اولى اولورم ، اصل پاره او وقت اريمكه باشلار ! » لكن بابام لاف اكلارمى ؟ قاريمك غايت اما غايت كوزل ' شيق ' الا موده ' شاطر اولمسى ' وهركسك تياترولرده حتى سوقاقده بيله نظر دقتنى دعوت ايدرك بنم قولتقلريمى قابارتمسى لزومنى بردرلو تسليم ايتميوردى ؛ اشته شو اسبابه مبنى ؛ هله خرجلغمك كسلديكى ايچون نومرو ايكى‌يى ده كورمكه راضى اولدم .

— نومرو ايكى كيمك نه‌سى اوليور ؟

— بلچيقالى بر بيوك تاجرك قيزى ! بابام پارسليلرى سومز ؛ ولايت خلقندن صوكره اجنبيلره آتلادى ! ايكنجى نومرو پارسده ايدى ؛ دون كيجه اوپرا قوميق تياتروسنده كوردم . قارشيمه ايرى يارى ؛ اركك كبى صارى برقارى چيقارديلر . عادتا بويى بندن اوزون ؛ جثه‌سى بيوك . شو قيزجغزى تياترولرك صحنه ايچنه دوشن لوجولرينه صيغديرمق قابل دكلدر . بن ايسه تياترده بشقه لوجه‌يى سومم . تياترودن چيقدیغمز زمان نومرو ايكى‌يى‌ده استه‌مم جوابنى ويردكدن صوكره آرتق چوق اولدى نومرو اوچى‌ده كورمك استه‌مم ديه قطعياً علاوةً جواب ويردم مجادله‌مز آتشلى اولدى . بابام تيزدى ؛ اويله ايسه سكاده اون پاره يوق ! ديدى . دون كيجه بردرلو اويويه‌مدم . كنديمى شو ورطه‌دن قورتاره‌جق چاره بوله‌ميوردم ؛ دوشوندم ؛ دوشوندم . نهايت چاره‌يى بولدم . بولديغم چاره حقيقةً فوق‌العاده‌در !

— نه‌در ؟

— بو صباح اردوكاهه كيتديكمى بليوردم . صباحلين كنديمى كوسترمه‌دن اودن صاووشدم ، سنكله برابر شو قطاره آتلادم ؛ شمدى بر آز صوكره (لاروش) موقفندن بابامه شو تلغرافى يوللايه‌جغم باق تلغرافه :

« پارسده روژمونده وقائعى نومرو سكزده موسيو شامبلارو . موريسله برابر مارسليا سرعت قطارينه بيندم . دور عالم اجرا ايده‌جكم . غيبوبتم آلتى آى سوره‌جك . پاريسه سينغابوره حركت ايدن (ايراعوردى) وابورنده تلغرافله قاره‌جى طوتدم . هر شيئه تحمل ايدرم‌ده او نومرولرى استمم . آديو . سزدن آيرالغمده دولايى پك محزونم » .

امضا

راؤول شامبلار

— نصل تلغراف اعلا دكلى ؟

— فنا دكل اما مرامك نه ؟

— مرامم : اكر بابامدن جواب آله‌مزسه‌م كيتمكدر . اما جواب كله‌جك . زيرا بابام ايكى ملاحظه ايده‌جك ديه‌جك كه : « بونده نه كار وار . پارسده بياض قيزلرله حشريلق ايده‌جك يرده شمدى چين‌ده ماچين‌ده صاريلرله اوغراشه‌جق ! » ايكنجى ملاحظه ايسه بابامك بنى چوق سومسيدر . بندن آيرى دوزه‌مز ؛ هله تلغرافده‌كى صوك كلمه تا قلبنه ايشلر . كوره‌جكسك آ ؟ تلغرافى لاروشدن چكرسه‌م بابامده اوكله اوستى آلير . بكا جواب يازار . جوابنى‌ده ياديجون‌ده ياماقون‌ده بولورم هم شويله يازه‌جق : « كل ازدواجدن واز كچدم ! » بابامك تلغرافى مختصر اولور ؛ زيرا تصرف ايدر . نصل بويله تلغراف كله‌جكنه بحث ايدرميسك ؟

— خير .

— سن بيليرسك . غزته‌لرك وارمى ؟

— وار .

بوراده لقردى‌يى كسوب غزته مطالعه‌سنه قويولديلر . فقط مطالعه بر چاريكدن زياده سورمدى . زيرا پارس غزته‌لرينى پارسليلر كبى شويله‌جه اوقوديلر . غزته‌يى اوقوركن پارسك صفاسندن ، تياتروسندن ؛ آقتريسلرندن ، هله برنجى آقتريس بيوت تريبلردن بحث ايليورلردى . بحث سوقيله راؤول شو آقتريسك (عربه) اسمنده‌كى شرقيسنى اوقومغه باشلادى . موريس ايسه بو شرقى‌يى بيلمه‌يورمش . راؤول حيرتله ديدى كه :

— نه ! سن عربه شرقيسنى بيلميورميسك ؟ پارسده درت هفته اوطوردك‌ده نه يابدك اويله ايسه :

راؤول شرقيده دوام ايتدى اما كيتدكجه كوشه‌دى ؛ قنابه‌سنه ياصلاندى ، دوداقلرى قپاندى ، كوزلرى‌ده دوداقلرينى تعقيب ايتدى ، اويقويه دالدى .

بر آز صوكره قطارك توقفيله راؤول اويياندى ، قوندوكتور معتادى اوزره بر شى باغريوردى ؛ بو دفعه‌كى باغرديغى (لاروش) اوله‌جق ايدى اما قوندوكتورك هرباغيرشده چيقارديغى صوت بر برينه مشابه اولديغندن اعلان ورقه‌سنه باقمه‌رق نره‌يه داخل اولنديغنى اكلايه‌مزلر . راؤول همان تلغراف شعبه‌سنه قوشدى ؛ مأمور تلغرافك قرق كلمه‌سنى كمال بى قيدى ايله صايدى ديشاريده عربه‌يه ! عربه‌يه ! ديه باغريورلردى . دليقانلى واغونه آتلامش ايدى كه قطار حركت ايتدى ، ارقداشنه .

— بوايش اولدى . طعام ايتسه‌ك !

ديدى . ايكيسى برلكده قطارك طعام صالوننه متوجه اولديلر . طعام واغوننه كيتمك ايچون ايكى واغون صالوندن مرورالك لازم كلديكندن اينجه بريول ايدى . موسم نيس وقانه سياحته الويريشلى اولديغندن قطار يولجى ايله دولو ايدى ، غلبه‌لك آره‌سنده قطارك اهتزازندن سنده‌لمه‌دن كيتمك . واغوندن واغونه كچركن حارمان صاووران توزدن كوزلرى قورومق حقيقةً كوچ ايدى .

ايكى ارقداش يورويور ، ايلريليور ايدى . . . برنجى واغونه برنجى پاسرلى كچديلر . ايكنجى واغونه كلديلر . . . اوكده كيدن راؤول قپويى آچدى ؛ قپوروزكارك تضيقيله كوچ آچلمش ايدى . فقط آچيلر آچلمز راؤولك كوزنى خارجدن كلن توز دولديرديغى كبى قوللرى آره‌سنه‌دخى اهتزازدن موازنتى غائب ايتمش كنج صاريشن بر قيز دوشدى ، قيز « اى : عفو ايدرسكز افندم » ديركن راؤول‌ده : « عفو ايدرسكز مادموازل » ديوردى . موريس‌ده آرقه‌دن راؤولك اوستنه دوشوب : « جانم يوروسه‌ك آ ! » سوزلرينى سويليوردى .

دليقانليلرك كلديكى واغون ايله قيزك چيقديغى ديكر واغونك قپوسى قپانديغندن اوچى برلكده روزكاره معروض (پاسرل) اوستنده قالديلر .

بوراده قيزك ضابطه دخى سويلديكى « عفو ايدرسكز » سوزى ينه « آى موسيو موريس ! » جمله‌سى تعقيب ايتدى ، موريس دخى : « آى ! مادموازل مارت ! » ديمش ايدى . يعنى ضابط ايله قيز بر برلرينى طانيوردى . قيز كنديسنى راؤولك قوللرى آره‌سندن قورتاروب كيرى چكيله‌رك موريسه ديدى كه :

— سزده قطارده ميسكز ؟ نره‌يه كيديورسكز ؟

— اورانه .

— بزده مارسليايه كيديورز . . . واغونده قالان آننه‌مك شالنى آلمغه كيديورم . والده‌م سزى كوررسه چوق ممنون اولور موسيو موريس . . . والده‌م طعام واغوننده . شمدى كوروشورز موسيو موريس .

— لكن شالى آلمغه برابر كله‌يم .

— استرسه‌كز بيورك .

قيز ضابطك يانده دليقانلى‌يى باشى ايله برسلاملايه‌رق يورودى ؛ راؤول ايسه كوزلرى شو كوزل مادموازلك قارشيسنده فرط حيرتدن آچلمش اوله‌رق كمال حيرتله تماشايه دالمش ايدى .

مادموازل مارت ايسه چكيلوب كيتمزدن اول راؤولك ارقه‌سنه كيديكى البسه‌يى ياقشديرمش . كوزل بر دليقانلى اولديغنى ، هرنقدر مبهوت نظرله باقيورسه‌ده بو نظرك « مادموازل سزى پك كوزل بولدم ! » ديمك اولديغنى اكلامشيدى .

راؤولى صورارسه‌كز كندى كندينه ديوردى كه : « اشته آراديغم ! اوت تام آراديغم ! سياحت اثوابنك ساده‌لكى آره‌سنده نه‌ده شيقلق ! باشنده‌كى قاسكتى شويله برطرفه ميل ايتديرمش‌ده نه ياقشديرمش ! افندم ! اهل طبيعت بويله اولملى ! بويله‌سيله انسان هيچ تياترويه كيتمكه اوتانيرمى ؟ يا لساننده‌كى انكليز شيوهٔ لطيفى ! »

واقعا مادموازلك لساننده ازاجق انكليز شيوه‌سى وار ايدى . . . قيزجغز موده‌يه تابع اوله‌يم ديه شو انكليز شيوه‌سنى قاپمق ايچون برقاچ سنه كنديسنى اينجه يورمش ايدى . مربيه‌سى ميسه ديردى كه : « انكليزجه‌يى اوكرنمك استيورم ؛ فقط انكليزجه‌دن كندى لسانمى انكليز شيوه‌سيله سويلمك ارزوم وار » . مادموازل يالكز بو جهته چالشمش . . . غيرتى سايه‌سنده موفق اولمش ايدى . . .

موريس مادموازل مارت ايله عودت ايدركن راؤول طعام واغوننه كلوب ماصه باشنه اوطوردى . قيزله ضابطك شالى حامل اوله‌رق كلدكلرينى كوردى .

مابعدى وار

◆

« رومان »

دمير يول مهندسى

مؤلفى
فرانسه اقاده‌ميسى اعضاسندن
هاله‌وى

مترجمى
احمد احسان

٨٩ نجى نسخه‌دنبرى مابعد وصوك

آندره‌نك شاتويه ورودينى كورن قومشولر طبيعى كتم وقعه‌يه لزوم كورمديلر آندره ايله ماركريتك رومانينه برباب دها علاوه ايلديلر . كنج مهندس شاتوده نيچون ؟ بيليورلر اما علاوه ايلدكلرى بابى‌ده ممكن مرتبه توسيعدن خالى قالميورلردى .

برهفته كچدى ، دوقتور اندره‌نك تهلكه‌يى كچيرديكنى خبر ويردى . خسته دخى نره‌ده اولديغنى صورمغه باشلامش ايدى . اشته بوارالق ماركيتك اسكى احبابندن (بارون ده‌لا ريشوديه‌ر) بر كون اختيار اصيلزاده‌نك قارشيسنه كچه‌رك غايت طبيعى صورتده صوردى كه :

— دوكون نه‌وقت دوستم ؟

— نصل دوكون ؟

— ماركريتك دوكونى !

— قيزم قوجه‌يه‌مى وارييور ؟

— اكلامامغه وورمق ها ؟

— اصلا ! كيمه وارييور ؟

— كيم اوله‌جق ! كچن پنجشنبه كونى